MEZINÁRODNÍ ASPEKTY SOCIÁLNÍ POLITIKY

GLOBALIZACE

- nemožnost jednoznačného a konsensuálního vymezení
- globalizace nezasahuje jen ekonomiku, ale celý společenský život – politický, technologický, kulturní …
- jde o proces nevyhnutelný, přirozený a (alespoň částečně) predikovatelný
- současné společnosti není možné analyzovat mimo globální kontext
- vědomí jednoty světa
- globální trh je dynamický, flexibilní, lhostejný ke státním hranicím
- státy ztrácejí svou svrchovanost
- globalizace není nový fenomén

GLOBALIZACE

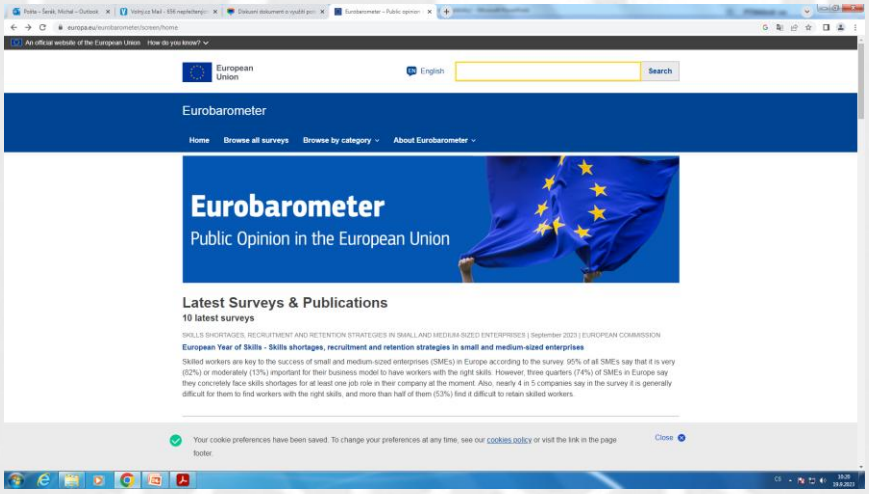
Tabulka 1: Rozdílné datování počátku globalizace podle jednotlivých autorů

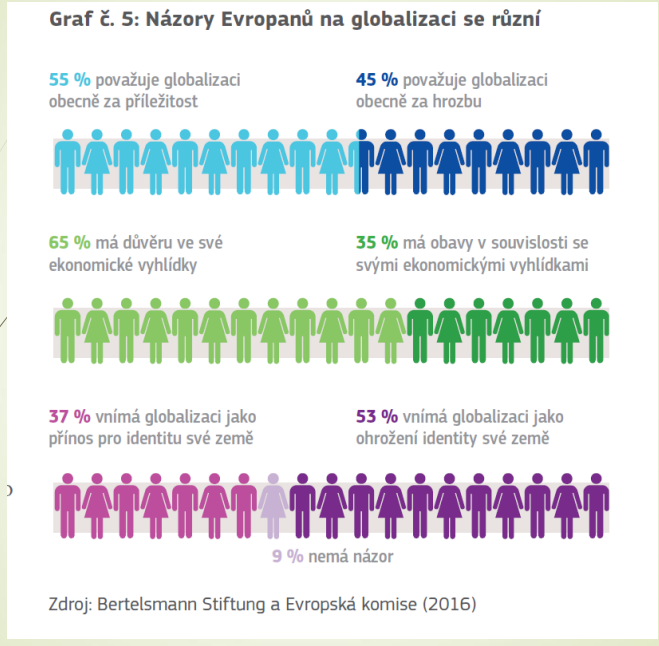
Autor	Počátek	Téma
Marx	15. století	Moderní kapitalismus
Wallerstein	15. století	Kapitalistický světový systém
Robertson	1870 – 1920	Multidimenzionalita
Giddens	18. století	Modernizace
Perlmutter	Konec konfliktu Východ - Západ	Globální civilizace

Zdroj: Beck (2007)

GÖRAN THERBORN: 6 GLOBALIZAČNÍCH VLN

- **První vlna**: šíření velkých světových náboženství
- **Druhá vlna**: expanze Evropanů, námořní objevné plavby
- **Třetí vlna**: války evropských velmocí (18.–19. století)
- **Čtvrtá vlna**: vrchol evropského imperialismu na přelomu 19. a 20. století (zdokonalení dopravy a komunikace, růst mezinárodního obchodu, migrace apod.)
- **Pátá vlna**: druhá světová válka a řešení jejích následků (mezinárodní organizace, lidská práva, studená válka, globalizace světového obchodu, růst > deregulace)
- **Šestá vlna**: současnost (rostoucí migrace, mobilita kapitálu, nová média, nová rizika, multikulturalismus)

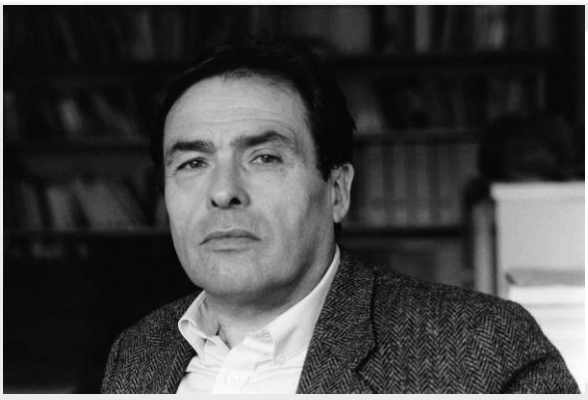

European Union
English
Search
Eurobarometer
Home
Browse all surveys
Browse by category
About Eurobarometer
Eurobarometer
Public Opinion in the European Union
Latest Surveys & Publications
10 latest surveys
SKILLS SHORTAGES, RECRUITMENT AND RETENTION STRATEGIES IN SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES | September 2023 | EUROPEAN COMMISSION
European Year of Skills - Skills shortages, recruitment and retention strategies in small and medium-sized enterprises
Skilled workers are key to the success of small and medium-sized enterprises (SMEs) in Europe according to the survey. 95% of all SMEs say that it is very (62%) or moderately (13%) important for their business model to have workers with the right skills. However, three quarters (74%) of SMEs in Europe say they concretely face skills shortages for at least one job role in their company at the moment. Also, nearly 4 in 5 companies say in the survey it is generally difficult for them to find workers with the right skills, and more than half of them (53%) find it difficult to retain skilled workers.
Your cookie preferences have been saved. To change your preferences at any time, see our cookies policy or visit the link in the page footer.
Close

Graf č. 5: Názory Evropanů na globalizaci se různí
55 % považuje globalizaci obecně za příležitost
45 % považuje globalizaci obecně za hrozbu
65 % má důvěru ve své ekonomické vyhlídky
35 % má obavy v souvislosti se svými ekonomickými vyhlídkami
37 % vnímá globalizaci jako přínos pro identitu své země
53 % vnímá globalizaci jako ohrožení identity své země
9 % nemá názor
Zdroj: Bertelsmann Stiftung a Evropská komise (2016)

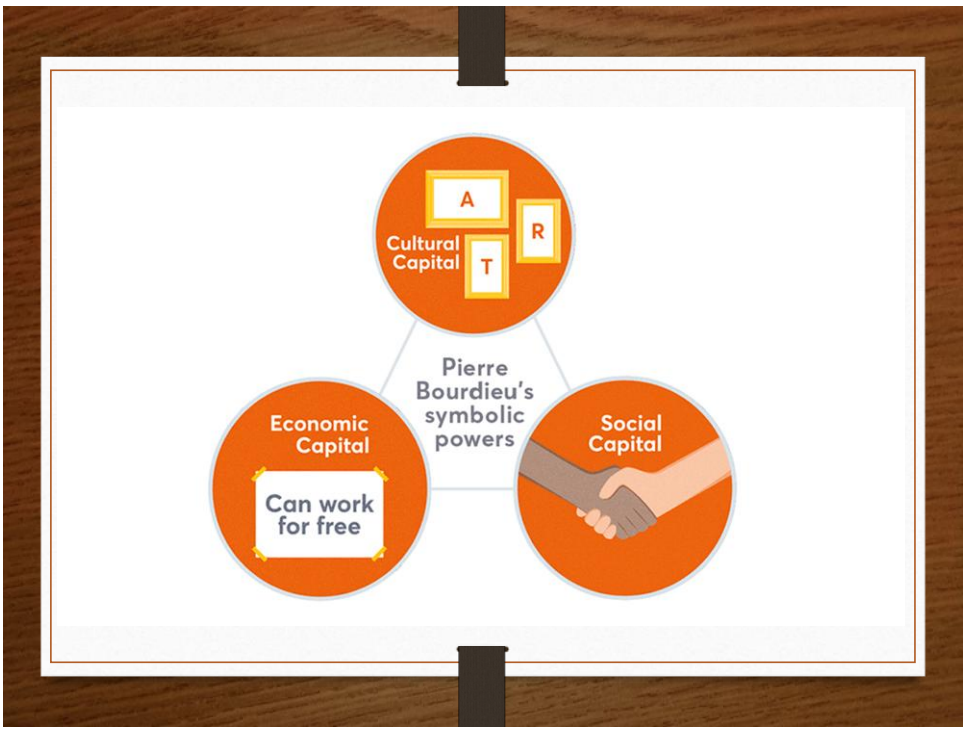

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ GLOBÁLNÍ NEROVNOST

- **Politické:** míra demokracie, kvalita elit, míra korupce, kvalita a vymahatelnost práva, vnitřní či vnější války …
- **Kulturní:** míra a kvalita vzdělání, národní tradice, historie, náboženství …
- **Ekonomické:** míra svobody trhu, kvalita finančních nástrojů, bohatství přírodních zdrojů, velikost přerozdělování …

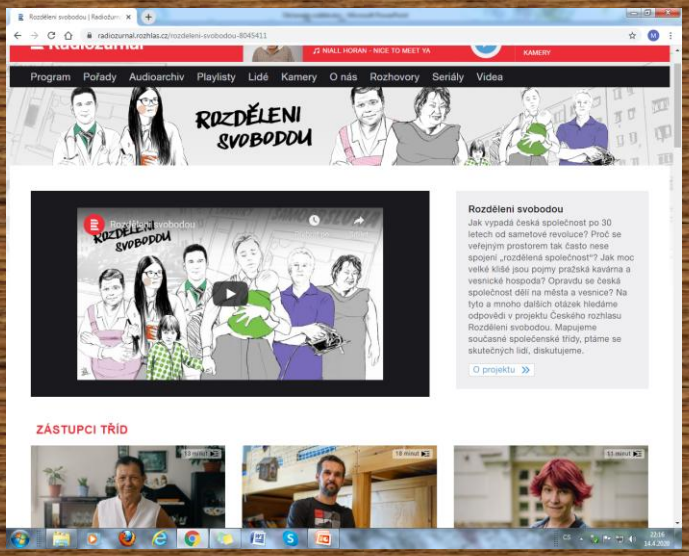

Pierre Bourdieu
(1930-2002)

- Reprezentativní výzkum české populace ve věku 18 – 75 let
- Sběr dat červen 2019 (Median a STEM/MARK)
- Smíšený způsob sběru dat (75% CAWI, 25% CAPI)
- Kvótní výběr
- Velikost výběrového souboru 4039 respondentů

SOUČASNÉ GLOBÁLNÍ PROBLÉMY

- O globálních problémech se začíná hovořit až po 2. sv. válce.
- Globální problémy se dotýkají celého lidstva a musí se řešit na celosvětové úrovni.
- Vznik globálních problémů je ovlivněn jejich vzájemnou propojeností a závislostí, která vzniká a roste společně s globalizací.

KLASIFIKACE GLOBÁLNÍCH PROBLÉMŮ

1. Problémy intersociální povahy

Vznikají v lidské společnosti a jsou výsledkem různorodých a rozporných zájmů jejich částí (např. problém války a míru, ekonomická zaostalost rozvojových zemí apod.).

2. Problémy přírodně-sociální povahy

Vznikají na základě narušených vazeb mezi člověkem a přírodou (problémy ekologické, energetické, surovinové, potravinové, populační atd.).

3. Problémy antroposociální

Problém budoucnosti člověka (např. přístup ke vzdělání, zdravotní péči, lidským právům, bydlení, rychlá urbanizace apod.).

(Jeníček, Foltýn, 2010)

Jabok~

DOPADY GLOBALIZACE

SOCIÁLNĚ-EKONOMICKÉ:

- **nárůst mobility**
- **životní prostředí**
- **lidská práva**
- **role státu**
- **populační**
- **potravinové**
- **vtah kultur**
- **…**

JABOK

DOPADY GLOBALIZACE

MAKROGEOGRAFICKÉ:

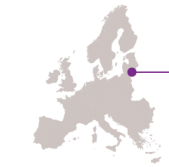
- vznik závislosti
- glokalizace
- role mezinárodních společností
- distribuce kapitálu
- zvyšování rozdílů mezi regiony

SPOLEČENSKÉ:

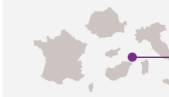
- časoprostorová komprese
- rozvoj informačních a dopravních technologií
- změny na trhu práce

Graf č. 8: Využití potenciálu globalizace – společný úkol

Na úrovni Evropské unie

Obchodní dohody za účelem otevření trhů a prosazování rovných podmínek
Opatření k zajištění globální daňové spravedlnosti a transparentnosti
Podpora přísnějších celosvětových regulačních norem
Mechanismy na ochranu obchodu
Evropský rozpočet (např. EFSI, ESIF, GAF, Horizont)
Evropský plán vnějších investic
Rozvojová pomoc
Bezpečnost výrobků a potravin

Na úrovni členských států

Poskytování vzdělání a odborné přípravy
Aktivní politiky na trhu práce a nástroje na podporu zaměstnanců
Sociální spravedlnost prostřednictvím zdanění
Rozvojová pomoc
Investiční plány jednotlivých členských států
Výdaje na infrastrukturu
Výzkum a vývoj

Na regionální úrovni

Zajišťování moderní infrastruktury
Clusterové politiky a inteligentní specializace
Pozemní a námořní logistické sítě
Účinné využívání regionálních fondů (např. EFSI)
Poskytování vzdělání a odborné přípravy

Na místní úrovni

Inteligentní řešení ve městech
Integrace migrantů
Inovační centra a podnikatelské inkubátory

Zdroj: Evropská komise

Jabok~

Mezinárodní pomoc a spolupráce

Jabok~

Mezinárodní pomoc a spolupráce je výsledkem úsilí států, vlád, mezivládních organizací, mezinárodních humanitárních organizací, velkých sponzorů i malých dárců, profesionálů i amatérů.

Snahou je zpravidla zmírnit utrpení lidí, zmírnit hlad, chudobu, nemoci, pomáhat ke vzdělání, k lepšímu způsobu obživy, lepšímu životu.

Zásadní je podmíněnost sociální práce kulturním kontextem, ve kterém vznikla, vázanost na původní kmenové tradice, tradice původních koloniálních mocností i aktuální vlivy modelů sociální práce, které přinášejí do těchto zemí mezinárodní organizace.

Jabok~

Počátky zahraniční pomoci můžeme nalézt ve 40. letech dvacátého století.

První agenturou na světě, která se zabývala zahraniční pomocí, byla *United Nations Relief and Rehabilitation Administration* (UNRRA), založená v roce 1943. Jejím cílem bylo napomáhat odstraňování škod vzniklých v důsledku II. světové války (UNRRA byla předchůdcem UNHCR a UNICEF).

V roce 1946 poskytla první půjčku (do Evropy) nově vzniklá *Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj* (IBRD).

Vznik systému multilaterální pomoci.

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Jabok~

Zrod rozvojové pomoci lze charakterizovat třemi procesy:

1) **Vůle k mezinárodní spolupráci**, vyjádřená již založením *Společnosti národů* v roce 1919, nicméně ve větší míře realizovaná až po založení *Organizace spojených národů* v roce 1945.
2) **Narůstající rivalita**, vzniklá (po roce 1946) vlivem studené války, která se stala silným motorem programů bilaterální zahraniční pomoci.
3) **Osvobozenecké hnutí** v bývalých koloniích. Závazek poskytovat nově nezávislým zemím zahraniční pomoc se zároveň stal prostředkem k pokračování dřívějších ekonomických vztahů.

LEAGUE OF NATIONS
SOCIETE DES NATIONS

Nová fáze v poskytování multilaterální pomoci od 60. let 20. století.

Na počátku dekády se nejvýznamnější dárci shodli na založení *International Development Association* (v rámci Světové banky), která se rychle stala finančně nejvýznamnějším zdrojem pomoci prostřednictvím zvýhodněných půjček.

V rámci OSN zahájil v roce 1959 svou činnost Special Found, který byl později zařazen k *Rozšířenému programu technické spolupráce OSN* – předchůdci UNDP (Program OSN pro rozvoj).

Ve stejné době se také objevilo několik nových dárců, kterým bylo společné, že **neposkytovali pomoc** na vojensko-strategickém nebo post-koloniálním základě. Do této skupiny tzv. „stejně smýšlejících" zemí se řadí Kanada, Nizozemsko a skandinávské země.

Ačkoliv pomoc poskytovaná těmito zeměmi byla (a dosud zůstává) pochopitelně také součástí jejich zahraniční politiky, jejím prvotním motivem byla lidská solidarita a úsilí o rozvoj, spojené se snahou přispět k politickému porozumění. Některými odborníky je tato pomoc označována termínem ***real aid***.

Jabok~

DEKLARACE TISÍCILETÍ OSN (ZÁŘÍ 2000)

Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs, Millennium Development Goals), cíle do roku 2015:

1. Odstranit extrémní chudobu a hlad
2. Dosáhnout základního vzdělání pro všechny
3. Prosazovat rovnost pohlaví a posílit roli žen ve společnosti
4. Snížit dětskou úmrtnost
5. Zlepšit zdraví matek
6. Bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími nemocemi
7. Zajistit udržitelný stav životního prostředí
8. Budovat světové partnerství pro rozvoj

Na výše uvedenou agendu bezprostředně navázalo sedmnáct tzv. **Cílů udržitelného rozvoje** (Sustainable Development Goals, SDGs) jako jako program OSN rozvoje na následujících 15 let (2015–2030).

Tyto cíle byly přijaty v září 2015 na summitu OSN v rámci tzv. **Agendy 2030 „Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030**“ (Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development), na které se státy dohodly během tříletého procesu, který začal na Konferenci OSN o udržitelném rozvoji v roce 2012 v Riu de Janeiro.

CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE
17 CÍLŮ PRO PŘEMĚNU NAŠEHO SVĚTA

1) Vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude na světě
2) Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství
3) Zajistit zdravý život a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku
4) Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny.
5) Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek
6) Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi
7) Zajistit všem přístup k cenově dostupným, spolehlivým, udržitelným a moderním zdrojům energie
8) Podporovat trvalý, inkluzivní a udržitelný hospodářský růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny
9) Vybudovat odolnou infrastrukturu, podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci a inovace

CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE
17 CÍLŮ PRO PŘEMĚNU NAŠEHO SVĚTA

10) Snížit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi

11) Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města a obce

12) Zajistit udržitelnou spotřebu a výrobu

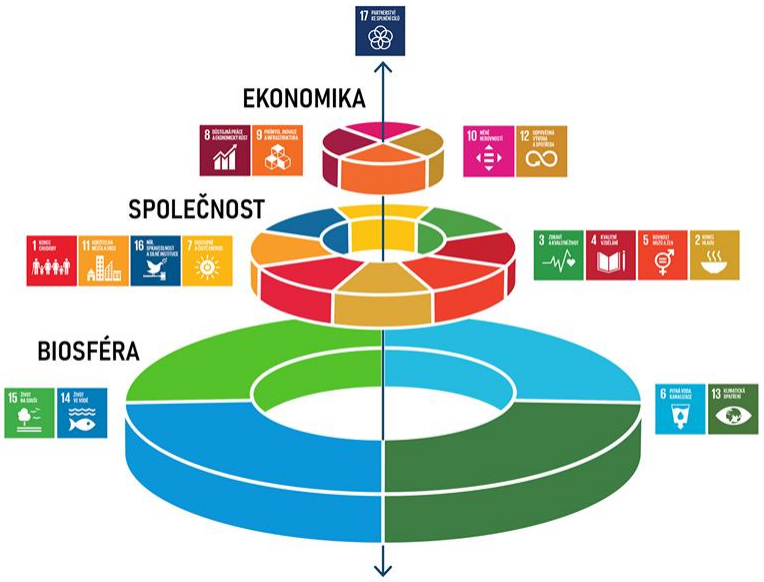
13) Přijmout bezodkladná opatření na boj se změnou klimatu a zvládání jejích dopadů

14) Chránit a udržitelně využívat oceány, moře a mořské zdroje pro zajištění udržitelného rozvoje

15) Chránit, obnovovat a podporovat udržitelné využívání suchozemských ekosystémů, udržitelně hospodařit s lesy, potírat rozšiřování pouští, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biodiverzity

16) Podporovat mírové a inkluzivní společnosti pro udržitelný rozvoj, zajistit všem přístup ke spravedlnosti a vytvořit efektivní, odpovědné a inkluzivní instituce na všech úrovních

17) Oživit globální partnerství pro udržitelný rozvoj a posílit prostředky pro jeho uplatňování

Jabok~

Pro realizaci pomoci je velmi důležitý kontext, ve kterém se tato pomoc odehrává. Z toho důvodu se každá jednotlivá realizace pomoci liší.

Přesto je možné učinit určité rozdělení této pomoci, především podle toho, co je cílem pomoci.

V této souvislosti se nejčastěji hovoří o **humanitární pomoci** a **rozvojové spolupráci**.

HUMANITÁRNÍ POMOC

- Reaguje na **humanitární katastrofy**.
- Humanitární pomoc by se měla poskytovat co nejrychleji a po co nejkratší dobu. V zahraničí je tato pomoc nazývána *emergency relief* (krizová pomoc),
- V rámci humanitární pomoci je poskytována voda, potraviny, základní lékařská péče, přístřeší, přikrývky, základní ošacení aj.
- Míra poskytování humanitární pomoci je stanovena **minimálním standardem**; je to množství základních potřeb, které ještě umožní důstojný život lidí zasažených nenadálým neštěstím.
- Je kladen důraz na to, aby se využily maximálně **místní zdroje** a kapacity místních lidí i jejich vlastní schopnosti se s nenadálou situací vyrovnat.

PSYCHOSOCIÁLNÍ KRIZOVÁ POMOC

- Souběžně s humanitární pomocí probíhá psychosociální krizová pomoc.
- Soubor reakcí, činností a služeb, které navozují v době trvání mimořádné události a v době zvládání jejích důsledků v zasažených lidech, obcích a organizacích přesvědčení, že na to nejsou sami, že i oni mohou pomáhat druhým, že to společně zvládnou a napříště se připraví.

ROZVOJOVÁ POMOC A SPOLUPRÁCE

- V českém prostředí je zažitý pojem rozvojová pomoc, v mezinárodním kontextu je však preferován pojem rozvojová spolupráce.
- Zdůraznění změny postoje od paternalistického k **partnerskému**.
- Hlavním tématem je z **dlouhodobého hlediska** chudoba a další oblasti, které s chudobou souvisí.
- Realizuje se jako boj s bezprostřední chudobou a hladem, jako podpora vzdělávání, podpora zdravotnictví, rozvoj podnikání, investice do infrastruktury, do životního prostředí, boj s infekčními chorobami, vyhledávání energetických zdrojů, podpora demokracie, podpora vzdělanosti a práv žen, podpora dobrého vládnutí, a budování světového partnerství (MDGs, 2000).

ZÁSADY POSKYTOVÁNÍ POMOCI

Humanitární pomoc musí být poskytována v souladu se zásadami a při dodržování mezinárodního práva.

Mimo jiné mezi tyto zásady patří zásada nestrannosti, neutrality a nepřípustnosti diskriminace.

- Pod tlakem nových politických skutečností, které přináší globalizující se svět, jsou humanitárními organizacemi přehodnocovány tradiční principy humanitární pomoci (humanita, nestrannost, neutralita a nezávislost).
- V důsledku chronických politických krizí, které některá teritoria vrhají do stále se **opakujících** humanitárních krizí, se v poslední době přistupuje k daleko užšímu **propojení** humanitární pomoci s rozvojovou spoluprací, obranou základních lidských práv a na ně napojených otázek politické stability, dobrého vládnutí a ekonomické prosperity.

PRÁVNÍ ÚPRAVA

- Zákon č. 151/2010 Sb., *o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí*
- Dle zákona je zahraniční rozvojová spolupráce definována jako „souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je přispět k odstraňování chudoby, k ekonomickému a sociálnímu rozvoji, k ochraně životního prostředí, jakož i k podpoře demokracie, dodržování lidských práv a řádné správy věcí veřejných v rozvojových zemích“.
- Humanitární pomoc poskytovaná do zahraničí je „souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je zamezit ztrátám na životech a újmě na zdraví, zmírnit utrpení a obnovit základní životní podmínky lidí po vzniku mimořádných událostí, jakož i zmírňovat dlouhodobě trvající následky mimořádných událostí a předcházet jejich vzniku a negativním následkům“.

PRÁVNÍ ÚPRAVA

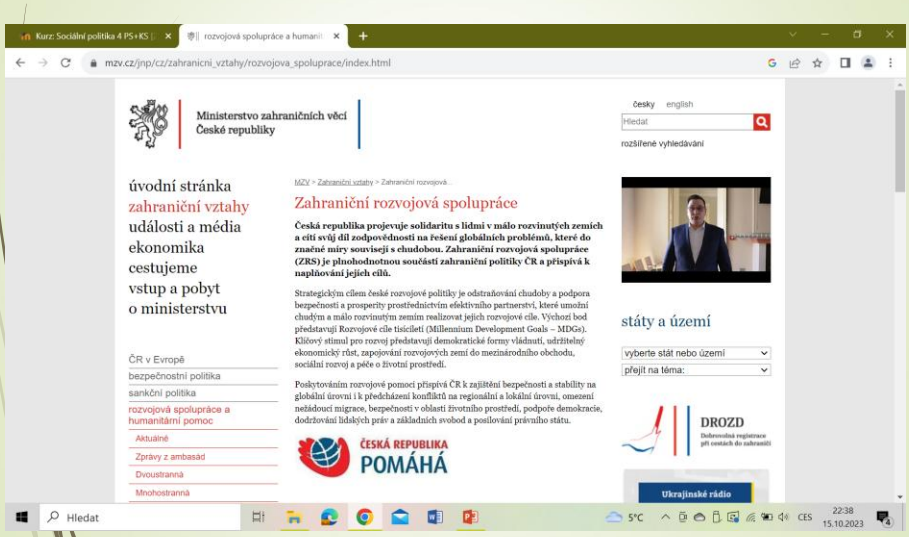
Zákon:

- jasně odlišuje a definuje rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc;
- v oblasti humanitární pomoci rozděluje kompetence mezi *Ministerstvem zahraničních věcí* a *Ministerstvem vnitra*, slaďuje ji s integrovaným záchranným systémem;
- stanovuje pravomoci a působnosti všech subjektů;
- právně zakotvuje *Českou rozvojovou agenturu* (ČRA) jako implementační organizaci české ZRS.

PRIORITY ČR V ROZVOJOVÉ A HUMANITÁRNÍ OBLASTI – CÍLOVÉ ZEMĚ

- Prioritní partnerské země od r. 2018: Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldavsko, Zambie
- Specifické země, které se mohou měnit v návaznosti na zájem vlády ČR o rozvojová partnerství a cílenou podporu vybraných zemí v souvislosti s postkonfliktní situací či rekonstrukcí a obnovou země: Afghánistán, Palestina, Ukrajina, Sýrie.
- U ostatních dosavadních prioritních zemí, tj. Mongolsko, Kosovo a Srbsko, bude přechodného období let 2018–2020 v různé míře dle rozpracovanosti projektů využito k dokončení projektů a ZRS ČR bude ukončena. Spolupráce s těmito zeměmi bude pokračovat jinými formami, zejména komerčními aktivitami.

Zdroj: Strategie zahraniční rozvojové spolupráce České republiky 2018–2030

MNOHOSTRANNÁ ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE

- Vzhledem ke komplexnosti rozvojových problémů současného světa nelze dosáhnout jejich úspěšného řešení pouze poskytováním **dvoustranné pomoci**. Pro zásadní a udržitelné zlepšení kvality života lidí v rozvojových zemích je nutné koordinované globální úsilí, zahrnující rozsáhlý okruh politik – kromě rozvojové spolupráce také mezinárodní obchod, ochranu životního prostředí včetně opatření v souvislosti se změnou klimatu, daňovou problematiku, boj proti korupci, otázky bezpečnosti, migrace, apod.
- ČR spolupracuje s řadou mezinárodních organizací. Zapojuje se zejména do rozvojových aktivit Evropské unie, Organizace spojených národů, mezinárodních finančních institucí, OECD a dalších mezivládních organizací.
- Vládou schválená *Strategi*e stanovuje jako prioritní organizace EU, Rozvojový program OSN (UNDP), Dobrovolnický program OSN (UNV), Organizaci pro výživu a zemědělství (FAO) a Rozvojový výbor OECD

Zdroj: MZV CZ

ODA – OFFICIAL DEVELOPMENT ASSISTANCE

- List příjemců – seznam potenciálních příjemců oficiální rozvojové pomoci, který sestavuje a po třech letech inovuje Výbor dárců (DAC) při OECD.
- Česko bylo zařazeno mezi potenciální příjemce ODA až do roku 2004.
- Od 90. let do roku 2004 rozlišoval List příjemců příjemce ODA (rozvojové země) a příjemce OA (tzv. „official aid“ – transformující se postsocialistické země střední a východní Evropy, některé rychle se rozvíjející země jihovýchodní Asie).
- Značná část (teoreticky až 75 %) ODA podle definice není „dar“ rozvojovým zemím, ale půjčka, která musí být splácena.

(Zdroj: Matoušek, 2006)

PROBLÉMY SPOJENÉ S POSKYTOVÁNÍM POMOCI A S NAVAZOVÁNÍM SPOLUPRÁCE

- **Humanitární pomoc a čas**
- **Vznik závislosti**
- **Rozvojová agrese**
- **Zvyšování sociálních rozdílů**
- **Korupce, byrokracie**
- **Univerzalismus lidských práv**

- Vysoká míra závislosti na pomoci může poskytovat negativní impulsy pro velmi potřebné reformy a **přesunout vládní zodpovědnost** za úroveň rozvoje z domácích na zahraniční aktéry.
- Rovněž tak rychlé navýšení pomoci v zemi s limitovanou kapacitou pro kvalifikovanou pracovní sílu, výstavbu nové infrastruktury nebo řízení rozsáhlých veřejných programů může vyústit v **pokles v produktivitě veřejných výdajů** (jednotkové náklady vstupů a personálu mohou vzrůst, efektivnost alokované pomoci může klesnout apod.)
- V minulosti (a i v současnosti) byla značná část pomoci **nesprávně využívána** a řada prostředků nebyla alokována na rozvojové účely, ale často spíše na řešení válečných konfliktů a situace v politicky nestabilních zemích.

Pokud má být pomoc efektivní, je třeba, aby byly dodrženy principy demokracie, solidarity, reciprocity a autoorganizace lidí v prostředí, ve kterém žijí.

To znamená, že lidé musí přistupovat k řešení problémů aktivně a nesmí být v pozici pasívních čekatelů na pomoc.

Tím dostanou tyto projekty mnohem větší naději do budoucnosti a zároveň probudí lidskou důstojnost a důvěru ve vlastní schopnosti.

PRINCIPY REALIZACE ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE

- Měřítek pro výběr kvalitního rozvojového projektu je mnoho a v zásadě se odvíjejí od kritérií, která pro ně stanoví poskytovatel.
- Během uplynulých desetiletí ovšem mezi hlavními donory rozvojové spolupráce vykrystalizoval základní konsensus o tom, co by mělo mezi hlavní zásady její realizace zcela určitě patřit:

➢ **partnerství** — úzká spolupráce s místními subjekty (vládou, místním soukromým i neziskovým sektorem i přímo s lokálními komunitami),

➢ **systémovost** — projekt zasazený do konkrétních potřeb a priorit dané země, řešící problémy, které i místní lidé a úřady považují za důležité,

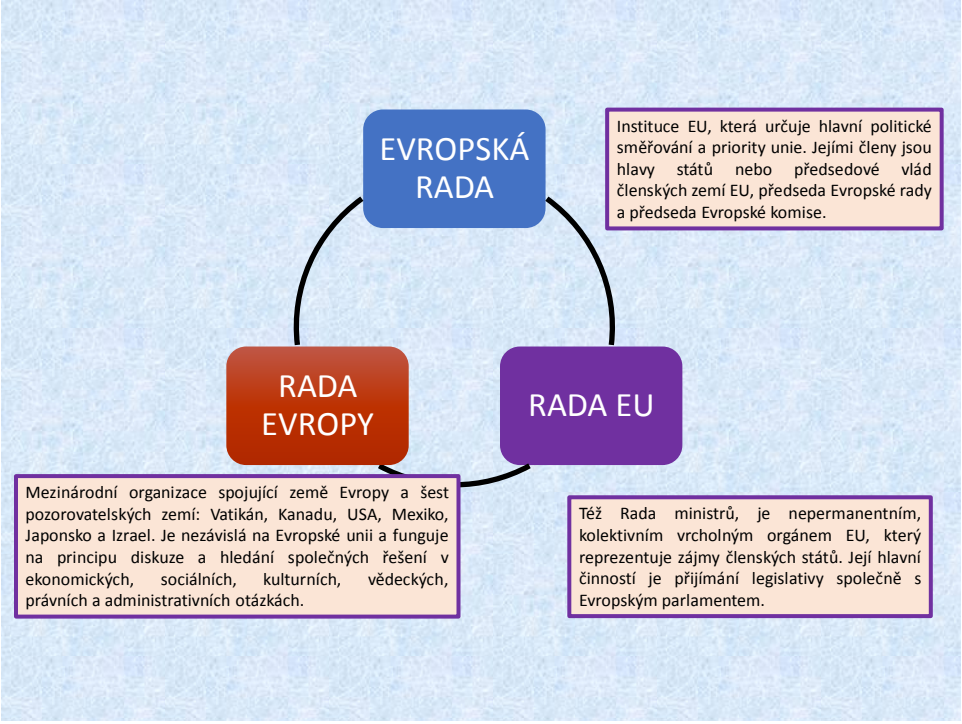
➢ **dlouhodobá udržitelnost** — snaha o zajištění trvalé udržitelnosti dopadů daného projektu a o to, aby i po skončení projektu měly jeho konkrétní výsledky vliv na situaci na místě a byly dlouhodobě využitelné.

HLAVNÍ ORGÁNY EU

- Evropská rada
- Rada EU
- Evropský parlament
- Evropská komise
- Soudní dvůr EU
- Účetní dvůr EU
- Evropský hospodářský a sociální výbor
- Výbor regionů
- Evropská investiční banka
- Evropská centrální banka

Panevropské hnutí

- Richard Coudenhove – Kalergi (1894 – 1972)
- *„Paṇevropa“ – 1923* – návrh procesu sjednocování evropských států
  - propagační a výchovná činnost (konference, setkání)
  - smlouva o volném svazku, rozhodčím soudu a garančním paktu
  - celní unie a jednotný hospodářský prostor
  - vytvoření panevropské ústavy
- 1924 – Panevropská unie
- 1925 – Panevropský manifest, 1926 – kongres ve Vídni
- Einstein, T. Mann, Beneš, Werfel, S. de Madariaga, O. von Habsburg, Ch. de Gaulle, A. Briand, K. Adenauer, F. J. Strauss, B. Kreisky, G. Pompidou

Evropská integrace po 2. svět. válce

- Rozšiřování Evropské unie

Proces rozšiřování Evropské unie

- Jedná se o proces, který se vyvíjí od konce druhé světové války
- Spojuje velké ekonomiky s těmi menšími, Východ se Západem.
- Mezi hlavní cíle evropské integrace patřil v 50. letech mír na kontinentu, šíření demokracie a posilování právního státu.
- Od 70. let se kladl důraz na životní prostředí a v 90. letech se začalo mluvit hlavně o udržitelném rozvoji.

Kritéria členství

- Požadavky pro přistoupení k EU se s postupem času mění.
- Pro politiku rozšíření jsou důležité články 2 a 49
- „Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobodě, demokracii, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřípustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů “.
- „Každý evropský stát, který uznává hodnoty uvedené v článku 2 a zavazuje se k jejich podpoře, může požádat o členství v Unii. O této žádosti je informován Evropský parlament a vnitrostátní parlamenty. Žadatelský stát podává svou žádost Radě, která rozhoduje jednomyslně po konzultaci s Komisí a po obdržení souhlasu Evropského parlamentu, který se usnáší většinou hlasů všech svých členů. Kritéria pro přistoupení, na nichž se dohodne Evropská rada, budou zohledněna. Podmínky přijetí a s ním spojené nezbytné následné úpravy smluv, na nichž je Evropská unie založena, jsou předmětem dohody mezi členskými státy a žadatelským státem. Tato dohoda vyžaduje ratifikaci všemi smluvními státy v souladu s jejich ústavními předpisy“.
- Tyto základní články byly zanedlouho doplněny dalšími kritérii, která byla definována představiteli EU v Kodani v roce 1993 a potvrzena na setkání Evropské rady v Madridu v roce 1995.

Geografické kritérium

- Kterákoliv evropská země se může stát členem EU
- Problémem může být to, že Evropa a její hranice může každý chápat jinak
- Existuje však mnoho zámořských regionů a oblastí, které neleží v Evropě, ale jsou pod kontrolou členských států EU

Kodaňská kritéria

- Vznikla při zasedání Evropské rady 22. června 1993 v Kodani.

Kodaňská kritéria se skládají ze tří oblastí, které musí kandidátská země splnit, aby se mohla stát členem EU

- <u>První oblast – ekonomická</u>

➢Země, která vstupuje do společenství musí mít konkurenceschopnou tržní ekonomiku, musí mít schopnost vyrovnávat se tlakům a konkurenci na jednotném trhu EU.

- <u>Druhá oblast – politická</u>

➢V zemi, která žádá o vstup do EU musí fungovat demokratický stát.

➢Musí mít nezávislé soudy, státní instituce a respektovat lidská práva.

- <u>Třetí oblast – acquis communautaire</u>

➢Jedná se o kumulativní soubor právních předpisů Evropské unie, které se skládají z primárních (smluv a protokolů) a sekundárních právních předpisů (nařízení, směrnic a rozhodnutí) a judikatury Evropského soudního dvora.

➢Země, která žádá o vstup do EU, musí být schopna převzít právní normy EU a musí přijmout cíle integračního procesu stanovené EU

Byla cíleně vytvořena pro vstup zemí střední a východní Evropy v roce 2004.

Konvergenční kritéria

Jakákoli žádající země o vstup do EU ve třetí fázi musí splňovat těchto pět konvergenčních kritérií:

- cenová stabilita – míra inflace nesmí překročit průměrnou míru inflace tří členských zemí s nejnižší inflací o více než 1,5 %,
- úrokové sazby – dlouhodobé úrokové sazby se nesmí lišit v komparaci průměrných úrokových sazeb tří členských zemí s nejnižší inflací o více než 2 %,
- deficity – národní rozpočtové deficity musí být nižší než 3 % HDP,
- veřejný dluh – zadluženost země nesmí překročit 60 % HDP,
- stabilita směnného kurzu – směnné kurzy se musí po dobu předchozích dvou let pohybovat ve schváleném rozmezí.

Madridské kritérium

- Madridské kritérium představuje jakési doplnění stávajících podmínek pro vstup do EU
- Jedná se hlavně o zaručení funkčního státního aparátu, protože to je nejdůležitější pro správnou implementaci evropské legislativy a nastavení reforem do své administrativy

Etapy rozšiřování Evropské unie (ESUO, EHS a ES)

- Dne 5. května roku 1949 došlo k podepsání tzv. Londýnské smlouvy, která zajistila vznik **Rady Evropy**, jednalo se o první poválečnou organizací
- Dne 5. května 1950 vydala francouzská vláda s tehdejším ministrem zahraničí Robertem Schumanem dokument nazvaný „Schumanův plán“, toto datum se dnes považuje za den vzniku Evropské unie.
- O rok později, tedy v roce 1951 byla podepsána Pařížská smlouva, tato smlouva založila **Evropské společenství uhlí a oceli** (ESUO). Nutné je také zmínit, že ESUO mělo platnou smlouvu do 24. 7. 2002 a tímto datem zaniklo.
- Na benátském setkání šestice členských států ESUO 29. května 1956 byly zahájena mezivládní jednání, jejichž výsledkem bylo přijetí dvou tzv. Římských smluv, zakládajících **Evropské hospodářské společenství** (EHS) a **Evropské společenství atomové energie** (Euratom). Obě smlouvy byly podepsány 25. března 1957 a v platnost vstoupily 1. ledna 1958.
- Významným datem z hlediska historie ES byl rok 1967, kdy 1. července tohoto roku vstoupila v platnost tzv. Slučovací smlouva – vznik ES (**Evropské společenství**)
- Celní unie - 1. srpna 1968.

První etapa rozšiřování Evropské unie (EHS)

- Zakládajícími zeměmi společenství byly **Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemí** a **Spolková republika Německo.**
- Protože bylo jasné, že EHS je kvalitní projekt, který přináší spíše pozitiva pro zúčastněné státy, rozhodly se v roce 1961 podat přihlášku **Velká Británie, Irsko, Dánsko a Norsko**.
- Francie nechtěla VB v EHS.
- Referenda ve všech zmíněných zemích – v Norsku 52 % proti vstupu země do EHS
- V lednu **1973** se nakonec EHS rozrostlo o tři země, **Velkou Británii, Dánsko a Irsko**, čímž byla završena první etapa rozšíření.

Druhá etapa rozšiřování Evropské unie

- **Řecko** – Celý přístupový proces proběhl hladce a velmi rychle, a tak v roce se v lednu **1981** Řecko připojilo do EHS.
- **Španělsko** – Myšlenka přistoupení k EHS už v roce 1977, VB to vítala, Francie a Itálie nikoliv. V roce 1981 došlo k potlačení neofašistického odboje, které pomohlo k rychlejšímu přistoupení země do EHS, nakonec přistoupilo v roce **1986**.
- **Portugalsko** – Jediným problémem byla jeho celková nerozvinutost, kterou ale společenství záměrně přehlíželo, kvůli obavám z potlačení demokracie a nástupu komunistických diktátorů. Nakonec přistoupilo v roce **1986.**

Vznik Evropské unie

- Maastrichtská smlouva (tzv. Smlouva o Evropské unii) byla uzavřena v roce 1992 (1993 vstoupila v platnost) a jejím cílem byl přechod jednotného trhu k hospodářské a politické unii, novelizovala smlouvy o ESUO, EHS a Euratomu.

EU vychází ze 3. pilířů, které jsou následující:

1. pilíř: Evropská společenství:

- Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO), založené v roce 1951,
- Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM), založené v roce 1957,
- Evropské hospodářské společenství (EHS), založené v roce 1957.

2. pilíř: Společná zahraniční a bezpečnostní politika

3. pilíř: Spolupráce v oblasti justice a vnitřních věcí

Dle Smlouvy o EU došlo i ke změně orgánů Unie, kdy největší změna byla provedena u Parlamentu, který dostal relativně vysoké pravomoci.

PRINCIP SUBSIDIARITY

Zásada subsidiarity a zásada proporcionality upravují výkon pravomocí Evropské unie.

V oblastech, které nespadají do výlučné pravomoci EU, chrání zásada subsidiarity pravomoc členských států rozhodovat o opatřeních a přijímat je, a také opravňuje Unii jednat, nemůže-li být cílů zamýšlené činnosti „z důvodu jejího rozsahu či účinků“ uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, nýbrž jich může být lépe dosaženo na úrovni Unie.

V rámci EU je zásada subsidiarity kritériem pro výkon **nevýlučných pravomocí** Unie. Vylučuje zásah Unie v případě, že určitou otázku **mohou účinně řešit** samy členské státy na ústřední, regionální nebo místní úrovni.

Unii opravňuje k výkonu pravomoci pouze tehdy, pokud členské státy nemohou uspokojivě dosáhnout cílů zamýšlené činnosti a pokud může mít opatření na unijní úrovni přidanou hodnotu.

Třetí etapa rozšiřování Evropské unie

- **Rakousko** – žádost o přistoupení podalo v roce 1989
- **Švédsko** – žádost o přistoupení podalo v roce 1991
- **Finsko** – žádost o přistoupení podalo v roce 1992
- **Norsko** – žádost o přistoupení podalo v roce 1992

V roce 1994 byla na řeckém ostrově Korfu podepsána s těmito zeměmi smlouva o přistoupení

Referenda v těchto zemích:

- **Rakousko** – červen 1994, přes 66% občanů hlasovalo pro vstup do EU
- **Švédsko** - listopad 1994, kdy téměř 52,3 % občanů potvrdilo vstup Švédska do EU
- **Finsko** - v červnu 1994 proběhlo referendum o vstupu do EU, které dopadlo 57 % podporou pro vstup do EU

V případě **Norska** se opakovalo další referendum, již třetí, které opět dopadlo s negativním výsledkem (52,5 % proti vstupu do EU)

V roce 1995 se Rakousko, Finsko a Švédsko staly členskými státy EU, počet členů se tedy zvýšil na 15.

Období mezi 3. a 4. etapou rozšiřování Evropské unie

- **Amsterodamská smlouva** – vstoupila v platnost v květnu 1999, cílem smlouvy bylo zjednodušení fungování EU a zrevidování Maastrichtské smlouvy.
- **Přechod na společnou měnu** – v roce 2002 nahradilo 12 členských států svoji národní měnu eurem, v souvislosti s těmito kroky došlo k založení Evropské centrální banky
- **Smlouva z Nice** - vstoupila v platnost 3. února 2003, usilovala o větší otevřenost Unie směrem k občanům, jejich lepší informovanost o dění v EU, rozšířila počet europoslanců, příslušníků Soudního dvora a Účetního dvora EU.

Čtvrtá etapa rozšiřování Evropské unie

Čtvrtá vlna rozšíření EU byla na základě rozhodnutí Evropské rady rozdělena do dvou částí. V první skupině čtvrté vlny vstoupilo **deset zemí** s tím, že zbývající Bulharsko a Rumunsko získaly příslib přijetí později.

Rozšíření, ke kterému došlo 1. května 2004, předcházela v devíti z desíti přistupujících států referenda, na základě jejich výsledků byla přístupová smlouva ratifikována.

Země	Datum referenda	Volební účast v %	ANO v %	NE v %
Česká republika	13 -14.06. 2003	55,21	77,33	22,67
Estonsko	14. 09. 2003	64,02	66,83	33,17
Litva	10 -11. 05. 2003	63,3	91,07	8,93
Lotyšsko	20. 09. 2003	72,53	67	33
Maďarsko	12. 04. 2003	45,6	83,76	16,24
Malta	08. 03. 2003	91	53,6	46,4
Polsko	07 -08. 06. 2003	58,85	77,45	22,55
Slovensko	16 -17. 05. 2003	52,15	92,46	7,54
Slovinsko	23. 03. 2003	60,3	89,6	10,4

Vstup Balkánských zemí do Evropské unie

- **Bulharsko**
- **Rumunsko**

V roce 1995 podaly obě země oficiální přihlášku ke členství v EU.

V roce 2007 vstoupilo Bulharsko a Rumunsko do Unie, a to i přes to, že nesplňovaly všechny stanovené podmínky.

- **Chorvatsko**

O členství požádalo v roce 2003, ale Slovinsko blokovalo jeho vstup do EU (pohraniční spory).

Nakonec Chorvatsko vstoupilo do EU až o 10 let později, v roce 2013, na základě referenda, kde se vyslovilo 66 % občanů pro vstup země do EU

Chorvatsko tedy vstoupilo do EU, jako zatím jediná země, která už fungovala na základě Lisabonské smlouvy.

Brexit, aneb první odchod z EU

- Referendum konané 23. června 2016.
- Výsledek byl velice těsný, pro setrváni v unii hlasovalo 48,1 % voličů, pro odchod bylo 51,9 %.
- Volební účast byla 72,2 %
- Konzervativci a premiér David Cameron + Nigel Farage.
- Spojené království Velké Británie a Severního Irska opustilo Evropskou unii 31. ledna 2020 v 23:00.
- Obchodní dohoda byla nakonec po mnoha pokusech uzavřena 24. prosince 2020.

Současný stav a možná budoucí vývoj procesu rozšiřování Evropské unie

- Členské státy EU – 27 států
- Kandidátské státy – Albánie, Černá Hora, Severní Makedonie, Srbsko a Turecko
- Potencionálně kandidátské státy – Bosna a Hercegovina, Kosovo
- Státy východní Evropy – Bělorusko, Moldavsko, Rusko, Ukrajina
- Státy EFTA (Evropské sdružení volného obchodu) – Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko
- Zbylé státy západní Evropy – Andorra, Monako, San Marino a Vatikán
- Zakavkazsko – Arménie, Ázerbájdžán a Gruzie

Co bude dál?

- Migrační krize
- Covid krize
- Sílící nacionalistické hlasy uvnitř EU
- Vliv Ruska v Evropě
- Válka na Ukrajině

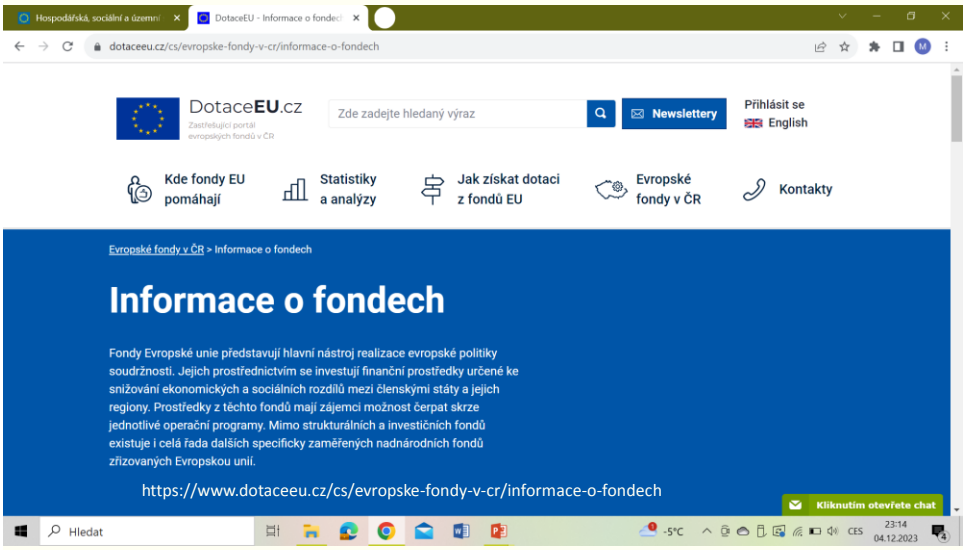

EVROPSKÁ POLITIKA HOSPODÁŘSKÉ A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI (HSS)

- vedle zemědělské politiky nejvýznamnější evropská agenda
- EU na ni vynakládá cca 1/3 společného rozpočtu
- snahou je snižování rozdílů v úrovni rozvoje různých regionů a zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů, včetně venkovských oblastí
- udržitelný růst, inovace, konkurenceschopnost, soudržnost, vysoká míra zaměstnanosti
- realizace prostřednictvím fondů EU

https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/section/195/regionalni-politika-a-politika-soudrznosti

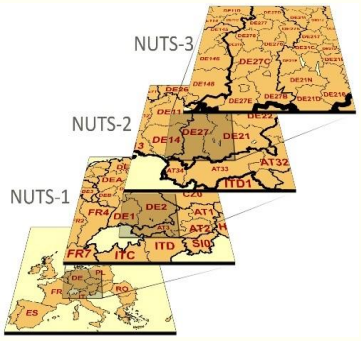

https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech

EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY

- finanční zdroje do strukturálních fondů jsou alokovány z rozpočtu EU
- členské státy přispívají v závislosti na velikosti HDP
- přidělování se odehrává v rámci sedmiletých plánovacích období (aktuálně 2021–2027)
- prostředky z fondů je možné využívat na předem vymezeném území úrovně NUTS (Nomenklatura územních statistických jednotek)

Každý členský stát EU má za sebou samostatný vývoj územněsprávního členění respektujícího přirozené potřeby státní správy a obyvatel. Z toho důvodu existuje v Evropské unii 27 různých systémů správního členění, což omezuje možnosti vzájemného statistického a ekonomického srovnávání regionů pro účely politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS).

Evropská unie proto používá pro účely regionální politiky systém regionálního členění **NUTS**.

Každý členský stát je rozdělen do tří úrovní těchto statistických jednotek (dle počtu obyvatel). Pro čerpání z fondů EU se nejvíce využívá region na úrovni NUTS II, v České republice byly proto vytvořeny tzv**. regiony soudržnosti**.

Pro statistické monitorování a analýzy ekonomické a sociální situace v regionech byla proto v roce 1988 zavedena jednotná nomenklatura územních statistických jednotek (NUTS). Na jejím základě jsou dle počtu obyvatel definovány tři hlavní úrovně regionálního členění území: NUTS I, NUTS II, NUTS III.

Úroveň	Doporučený minimální počet obyvatel	Doporučený maximální počet obyvatel
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Česká republika byla historicky tradičně dělena na **kraje** odpovídající úrovni NUTS III, avšak kvůli vstupu do Evropské unie musela zavést mezi stát a kraje ještě jeden stupeň členění odpovídající úrovni NUTS II: **regiony soudržnosti**.

Evropská kohezní politika je směřována především do územních celků s počtem obyvatel pohybujícím se mezi 800 tisíci a třemi miliony. Protože české kraje těchto počtů obyvatelstva většinou nedosahují, vznikly regiony soudržnosti: **Severozápad**, **Severovýchod**, **Jihovýchod**, **Jihozápad**, **Střední Čechy**, **Střední Morava** a **Moravskoslezsko** vedené regionálními radami, do kterých směruje podpora v rámci cíle **Konvergence** (tedy pomoc pro méně vyspělé regiony), a **Hlavní město Praha**.

EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY

- finanční prostředky jsou rozdělovány prostřednictvím operačních programů (OP)
- členské země si je dojednávají s Evropskou komisí
- definují problémy, které chtějí členské země a EU řešit
- OP se dále člení na tzv. **prioritní osy:** ty mají za úkol rozdělit OP na logické celky a specifikovat cílové problémy
- prioritní osy jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. **oblastí podpor:** ty vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny

JAKOU ČÁSTKU MÁ ČESKÁ REPUBLIKA K DISPOZICI NA JEDNO SEDMILETÉ PLÁNOVACÍ OBDOBÍ?

PLÁNOVACÍ OBDOBÍ 2007-2013

- ČR měla k dispozici **26,69 miliard EURO**, což bylo cca 800 miliard Kč
- stát měl navíc přidat cca **132,83 mld. Kč** (EU financuje maximálně 85 %)
- centrálním koordinátorem využívání fondů EU v ČR je Ministerstvo pro místní rozvoj prostřednictvím *Národního orgánu pro koordinaci* (NOK)
- návaznost na strategické cíle *Národního strategického referenčního rámce* (základní programový dokument ČR pro využívání fondů EU)
- v tomto plánovacím období se podařilo vyčerpat cca **96 %** dotací

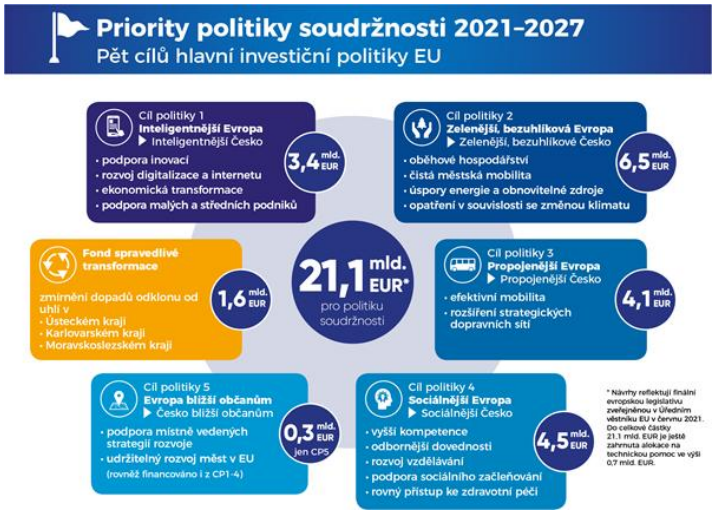
PLÁNOVACÍ OBDOBÍ 2014-2020

- ve strategii Evropa 2020 stanoveno pět základní cílů evropského růstu v oblasti zaměstnanosti, inovací, vzdělávání, sociálního začleňování a efektivního nakládání s energiemi
- ke splnění těchto cílů bylo v tomto období na politiku soudržnosti vyčleněno **351,8 miliard** EURO (cca 1/3 celkového rozpočtu EU)
- tyto prostředky směřovali do 272 regionů EU

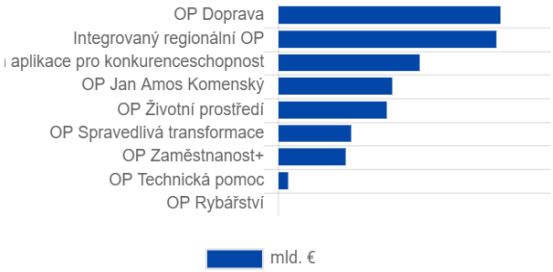
Alokace České republiky = 23,96 mld. €

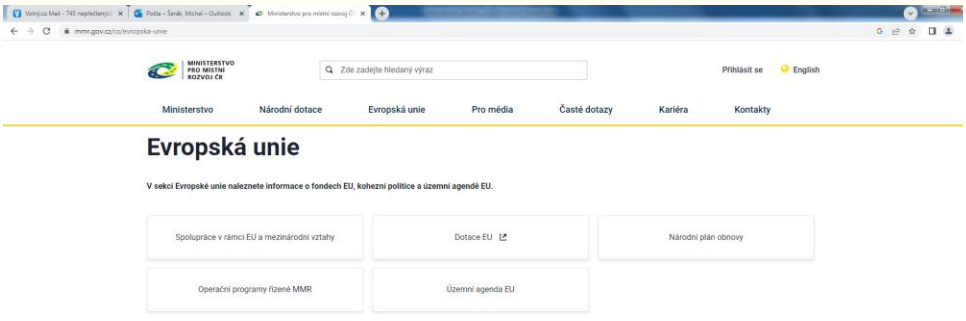
Evropský fond pro regionální rozvoj **EFRR**	Evropský sociální fond **ESF**	Fond Soudržnosti **FS**	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova **EZFRV**	Evropský námořní a rybářský fond **ENRF**
11,94 mld. €	3,43 mld. €	6,26 mld. €	2,31 mld. €	0,03 mld. €

Rozdělení podpory ESI fondů dle tematických cílů	**v mld. €**	**% alokace**
1. Investice do výzkumu, vývoje a inovací pro praxi	2,51	11 %
2. Rozvoj využívání informačních a komunikačních technologií	1,07	4 %
3. Podpora malých a středních podniků	1,34	6 %
4. Snižování energetické náročnosti ekonomiky	2,25	9 %
5. Omezování přírodních rizik, povodní a ekologické zátěže	1,32	6 %
6. Ochrana životního prostředí a využívání přírodního bohatství	2,74	9 %
7. Modernizace dopravní infrastruktury a ekologická doprava	6,24	27 %
8. Zvyšování zaměstnanosti a kvalitní pracovní síla	1,38	6 %
9. Fungující sociální systém a boj proti chudobě	1,98	9 %
10. Zkvalitnění systému vzdělávání	1,96	8 %
11. Kvalitní, efektivní a transparentní veřejná správa a instituce	0,18	1 %
Technická pomoc	0,85	4 %

Alokace EU fondů mezi programy v období 2021-2027

https://mmr.gov.cz/cs/evropska-unie

